

RAAD VOOR GESCHILLEN

van de

Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

heeft bij wijze van bindend advies de volgende uitspraak gedaan in zake het geschil tussen:

X

en:

Y

1. PROCEDURE

2. VASTSTAANDE FEITEN

Op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting gaat de Raad uit van het volgende:

- 2.1 Op 1 maart 2013 is eiseres een aanbestedingsprocedure gestart om te komen tot een leverancier die voor eiseres de voorgeschreven accountantstaken uitvoert. Eiseres heeft de condities voor de aanbesteding vermeld in een Aanbestedingsdocument Accountantsdiensten, gedateerd 1 maart 2013, hierna: "het Aanbestedingsdocument".
- 2.2 Het Aanbestedingsdocument vermeldt een inwerkingtreding van de overeenkomst (met de leverancier) met ingang van 1 juli 2013, voor de duur van twee jaar, met voor eiseres tweemaal een optie om een jaar te verlengen. In het Aanbestedingsdocument is voorts onder meer het volgende vermeld:

"2.1.1 Algemene Inkoopvoorwaarden

De algemene inkoopvoorwaarden van de [....., eiseres, RvG] zijn van toepassing. U treft de-

ze aan als bijlage bij deze offerteaanvraag. Artikel 17 van deze voorwaarden is voor deze aanbesteding aangepast, aangezien de aansprakelijkheid wordt beperkt op driemaal de opdrachtwaarde (het vaste bedrag per controlejaar). Indien de schade het gevolg is van opzet of grove schuld van opdrachtnemer, is opdrachtnemer wel aansprakelijk voor alle schade.

De algemene leveringsvoorwaarden en andere voorwaarden van de inschrijver zijn expliciet uitgesloten. Van toepassing verklaring van eigen algemene voorwaarden maakt de inschrijving ongeldig.”

- 2.3 In artikel 17 van de Algemene Inkoopvoorwaarden van eiseres is onder meer het volgende bepaald:

“17.3 Meerwerk zal door de Contractant slechts in behandeling worden genomen indien deze tijdig is gemeld (na constatering en voor realisatie) en nadat de inhoud en het budget schriftelijk zijn overeengekomen met de Gemeente.”

- 2.4 Op 5 april 2013 heeft verweerster haar offerte voor Accountantsdiensten 2013-2014 aan eiseres aangeboden.

Ter zake van de prijs is bijlage E van de offerte onder meer het volgende vermeld:

“[..... RA, RvG] verklaart zich namens de inschrijver door ondertekening dezes bereid de uitvoering van:

de opdracht overeenkomstig het programma van eisen en de daarbij behorende bijlagen, in het bijzonder de conceptovereenkomst alsmede de Nota('s) van Inlichtingen, te aanvaarden voor een bedrag, de omzetbelasting daarin niet begrepen, van:

*voor wat betreft de **prijs (P) ***: € 30.000*

- een opgave van een totaalprijs per controlejaar van de in het PvE (bijlage 1), onder a., b., c. en d. beschreven werkzaamheden (het basispakket) als een afzonderlijke prijs per genoemd onderdeel*
- uurtarieven in te zetten medewerkers bij meerwerkopdrachten*
- een opgave van de wijze waarop jaarlijkse indexering plaatsvindt van de op basis van het prijspeil 2013 uit te brengen offerte.*

Indien het pakket van werkzaamheden substantieel wijzigt stellen partijen in overleg een bijstelling van de prijs vast op basis van een open calculatie van meer- of minderwerk;"

In de genoemde bijlage is de prijs toegelicht en gespecificeerd, terwijl daarnaast uurtarieven van auditpartner, auditmanager, staff en assistent zijn vermeld.

- 2.5 Als uitkomst van de aanbestedingsprocedure heeft eiseres de opdracht aan verweerster verleend.
- 2.6 Verweerster heeft ter uitvoering van de opdracht de jaarrekeningen van eiseres over de boekjaren 2013, 2014 en 2015 gecontroleerd.
- 2.7 Bij brief van 16 december 2016 heeft verweerster een opdrachtbevestiging aan eiseres gestuurd betreffende de controle van de jaarrekening en diverse specifieke subsidieverantwoordingen 2016.

In de opdrachtbevestiging is ter zake van het honorarium onder meer het volgende vermeld:

"De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt 30 dagen.

Onze facturen zullen gespecificeerd worden naar ten minste de volgende onderdelen:

1. *Planning*
2. *Interim (exclusief sociaal domein en grondexploitatie)*
3. *Jaarrekening (exclusief sociaal domein en grondexploitatie)*
4. *Besprekingen*
5. *Controle sociaal domein*
6. *Controle grondexploitatie*

De kosten voor de accountantscontrole hangen mede af van de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne controle van uw gemeente (ten aanzien van zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid).

Wij hebben de onderstaande raming gebaseerd op de uitgangspunten voor de accountantscontrole die in het vorenstaande zijn beschreven.

Wij verwachten dat ons honorarium voor de jaarrekeningcontrole € 103.000 exclusief omzetbelasting en inclusief reis- en verblijfkosten zal bedragen. De declaraties zullen worden opge-

maakt en verzonden conform de afspraken zoals deze naar aanleiding van het programma van eisen met u zijn gemaakt.

Tevens hebben wij afgesproken dat wij, in aanvulling hierop, in verband met de invoering van de vennootschapsbelastingplicht 8 uur ad € 3.500 voor het auditteam en € 2.200 voor de inzet van een fiscalist in rekening zullen brengen.”

Voorts is in de opdrachtbevestiging vermeld dat op de dienstverlening van verweerster de Algemene Voorwaarden Dienstverlening van verweerster van toepassing zijn, dat een exemplaar daarvan bij de opdrachtbevestiging is gevoegd en dat eiseres door ondertekening en retournering van de opdrachtbevestiging verklaart het exemplaar te hebben ontvangen en de voorwaarden te accepteren.

- 2.8 De opdrachtbevestiging is op 16 januari 2017 door eiseres voor akkoord getekend.
- 2.9 Op 24 april 2017 heeft het College van B&W van eiseres de jaarrekening 2016 vastgesteld.
- 2.10 Op 15 mei 2017 heeft verweerster een aanvang gemaakt met de controlewerkzaamheden.
- 2.11 Bij brief van 9 juni 2017 heeft verweerster eiseres op de hoogte gebracht van het verloop en de status van de jaarrekeningcontrole. Verweerster wees er op dat zij, na drie weken in het controleproces, constateerde dat de controle niet effectief voldoende kon verlopen en wees op terugkerende elementen die daaraan ten grondslag lagen. Deze hadden er volgens verweerster voor gezorgd dat vertraging in het proces was opgelopen en dat voorzien werd dat de afgesproken deadline van 30 juni 2017 voor het afgeven van de controleverklaring mogelijk niet haalbaar was en het raadzaam was deze te herplannen naar de laatste mogelijkheid voor 15 juli 2017.
Verweerster deelde mee dat het essentieel was dat er ook verbetering aangebracht zou worden in het opleveren van documenten en het beantwoorden van de door het team gestelde vragen.
- 2.12 Op 15 juni 2017 hebben B&W van eiseres aan de gemeenteraad een reactie gegeven naar aanleiding van de brief van verweerster. Van die reactie is een kopie aan verweerster gezonden.
- 2.13 Op 20 juni 2017 heeft verweerster in een vergadering van (commissies van) de gemeenteraad een toelichting gegeven op het verloop van de controle.

- 2.14 Op 6 juli 2017 heeft de gemeenteraad de jaarrekening 2016 vastgesteld onder voorbehoud van een accountantsverklaring.
- 2.15 Op 13 juli 2017 heeft verweerster de accountantsverklaring omtrent de jaarrekening 2016 aan de gemeenteraad aangeboden.
- 2.16 Op 21 juli 2017 heeft verweerster het accountantsverslag over het boekjaar 2016 aan de gemeenteraad aangeboden.
- 2.17 Verweerster heeft in 2016 en 2017 ter zake van controle van de jaarrekening 2016 de navolgende facturen aan eiseres gestuurd:

	ex BTW	Incl. BTW
factuur d.d.20-12-2016	€ 14.986,00	€ 18.133,06
factuur d.d. 20-02-2017	€ 12.993,75	€ 15.722,44
factuur d.d. 21-02-2017	€ 12.072,00	€ 14.607,12
factuur d.d. 31-03-2017	€ 9.860,25	€ 11.930,90
factuur d.d. 30-06-2017	€ 58.893,00	€ 71.260,53
factuur d.d. 12-07-2017	€ 27.024,00	€ 32.699,04
factuur d.d. 12-07-2017	€ 22.325,75	€ 27.014,16
factuur d.d. 03-08-2017	€ 25.479,00	€ 30.829,59
factuur d.d. 03-08-2017	€ 19.188,00	€ 23.217,48
factuur d.d. 03-08-2017	€ 23.095,00	€ 27.944,95
	€ 225.916,75	€ 273.359,27

- 2.18 Vanaf medio juli 2017 heeft eiseres aan verweerster vragen gesteld over de specificatie van de tijdsbesteding en het meerwerk. In de loop van juli en augustus 2017 is daarover per e-mail gecorrespondeerd tussen eiseres en verweerster.
Bij e-mail van 2 augustus 2017 heeft verweerster een toelichting gegeven op het meerwerk en het ontstaan daarvan.
In een vervolg e-mail van 11 augustus 2017 heeft verweerster, naar aanleiding van een reactie van eiseres, een overzicht van gemaakte uren per persoon gezonden. Volgens die e-mail zijn 1621,37 uren besteed tegen een bedrag van € 248.392,15.
- 2.19 Eiseres heeft de facturen van verweerster tot een bedrag van € 123.695,88 incl. BTW onbetaald gelaten.
- 2.20 Alle in deze uitspraak genoemde bedragen zijn exclusief BTW tenzij anders is vermeld.

3. VORDERING EN TEGENVORDERING

Vordering

- 3.1 Eiseres heeft de Raad verzocht het geschil over de declaraties te beoordelen en te bepalen dat zij niet gehouden is het bedrag ad € 123.695,88 aan onbetaalde declaraties te voldoen.
- 3.2 Eiseres heeft, zakelijk samengevat, de gronden voor haar vordering als volgt aangevoerd. Verweerster is, in strijd met de belofte in haar offerte van 2013, te laat aangevangen met de controlewerkzaamheden van de jaarrekening 2016. Als gevolg hiervan zijn de werkzaamheden onder hoge tijdsdruk uitgevoerd en heeft verweerster pas op het allerlaatste moment de goedkeurende verklaring aan de gemeenteraad aangeleverd. Verweerster heeft, zonder daarover op enig moment te communiceren, voor de controlewerkzaamheden van de jaarrekening 2016 een bedrag gedeclareerd dat bijna dubbel zo hoog is als het bedrag dat zij in haar opdrachtbevestiging had begroot. In weerwil van de Algemene Inkoopvoorwaarden heeft verweerster geen toestemming gevraagd of verkregen voor meerwerk, waarmee een overschrijding van € 110.000,-- is gemoed. Verweerster is dan ook niet gerechtigd de additionele werkzaamheden te declareren. Verweerster heeft eiseres niet van de dreigende additionele kosten op de hoogte gesteld. Gezien de hoogte van het bedrag van de opdrachtbevestiging was het voor de gemeenteraad niet te verwachten dat dat bedrag met € 110.000,-- zou worden overschreden. Een groot deel van de meerkosten is veroorzaakt door een inadequate planning van verweerster dan wel een inadequate inzet van junior-personeel. Er zijn onnodig dubbele vragen gesteld aan eiseres en dubbele controles door verweerster verricht, doordat (als gevolg van onderbezetting) bovenmatig veel junioren met onvoldoende basiskennis zijn ingezet. De declaraties zijn onvoldoende gespecificeerd en kunnen alleen al om die reden niet betaalbaar worden gesteld. Verweerster is meermaals door eiseres gemaand om haar declaraties voldoende te specificeren.

Tegenvordering

- 3.3 Verweerster heeft de Raad verzocht eiseres te veroordelen tot betaling van een bedrag van € 123.695,88 (incl. BTW), althans een door de Raad in goede justitie te bepalen bedrag; voorts eiseres te veroordelen in de buitengerechtelijke incassokosten van verweerster, begroot op € 2.011,96 en ten slotte eiseres te veroordelen in de kosten van de procedure, zowel in conventie als in reconventie.

4. VERWEER

- 4.1 Verweerster heeft tot haar verweer, tevens onderbouwing van de tegenvordering, zakelijk samengevat het volgende aangevoerd.
- 4.2 Het in de opdrachtbevestiging vermelde bedrag van € 103.000,-- betrof de verwachte kosten voor de te verrichten controlewerkzaamheden. Van een daadwerkelijk vaststaand bedrag was geen sprake, het betrof slechts een inschatting. In de opdrachtbevestiging is vermeld waarop de verwachting van verweerster was gebaseerd. Verweerster ging er van uit dat de kwaliteit van de door eiseres aan te leveren informatie in voldoende mate op orde zou zijn. Verweerster verwijst naar bijlage 2 bij de opdrachtbevestiging, waar is gesteld dat additionele honoraria noodzakelijk zouden kunnen zijn.
- Verweerster heeft op 6 februari 2017 een overzicht toegezonden van de door partijen voorziene planning van de werkzaamheden, waarbij is gelet op de voor eiseres geldende deadline van 15 juli 2017.
- Tijdens de uitvoering van de controlewerkzaamheden bleek dat eiseres niet althans onvoldoende in staat was om de benodigde informatie volledig en tijdig aan verweerster te verstrekken.
- Op initiatief van verweerster is op 18 april 2017 een gezamenlijke brief door verweerster en eiseres gezonden aan de gemeenteraad, waarin deze werd geïnformeerd over de status van de uitvoering van de controle. Ook daarna bleven de door verweerster gesignaleerde problemen bestaan.
- Op 9 juni 2017 heeft verweerster aan eiseres een brief gezonden waarin eiseres nogmaals werd geïnformeerd over de door verweerster geconstateerde gebreken in de aangeleverde informatie en de problemen waartoe dit leidde voor de controle.
- Er zijn 27 correcties in de stukken van eiseres doorgevoerd, waarvan verweerster er enkele bespreekt. In de laatste fase van de controlewerkzaamheden heeft verweerster een aanzienlijke hoeveelheid werkzaamheden moeten verrichten. De controle van de jaarrekening 2016 was uiteindelijk 6 dagen na de deadline van 15 juli 2017 afgerond.
- Naar aanleiding van het verzoek van eiseres om een nadere specificatie heeft verweerster op 16 oktober 2017 een overzicht verstrekt van de aan de controle bestede uren.
- Verweerster betwist dat er sprake is geweest van enig verzuim aan haar zijde of van enige andere situatie die het niet-voldoen van haar declaraties zou kunnen rechtvaardigen.
- Verweerster betwist dat er van meerwerk sprake is geweest. Voor het verrichten van de werkzaamheden was geen (aanvullende) toestemming van eiseres vereist. De toestemming voor het verrichten van de werkzaamheden was vervat in de opdrachtbevestiging.
- Verweerster verwijst naar de daarin van toepassing verklaarde algemene voorwaarden, die niet de voorwaarde stellen dat eventueel meerwerk slechts zou mogen worden verricht na schriftelijke toestemming van eiseres. Door de toepasselijkverklaring zijn partijen een aanpas-

sing overeengekomen van de afspraken uit 2013.

Daarnaast is een beroep van eiseres op het ontbreken van al dan niet expliciete goedkeuring voor meerwerk in de gegeven omstandigheden in strijd met de redelijkheid en billijkheid.

Verweerster betwist de stelling van eiseres dat zij op inadequate wijze junior-personeel zou hebben ingezet, welke stelling door eiseres niet is onderbouwd. Voor zover al sprake zou zijn van onvoldoende specificatie, levert dit geen geldige grond op voor het niet-betalen van de facturen.

Onder verwijzing naar haar verweren is verweerster van oordeel dat zij gerechtigd is tot ontvangst van het gehele bedrag dat zij heeft gefactureerd. Het betreft een totaal van € 225.917,--, waarvan eiseres € 102.228,-- onbetaald heeft gelaten. Inclusief BTW betreft het € 123.695,88.

Verweerster maakt aanspraak op buitengerechtelijke incassokosten voor een bedrag van € 2.011,96. Ter onderbouwing verwijst verweerster naar de uitvoerige communicatie die zij met eiseres heeft gevoerd.

5. BEOORDELING

5.1 Bij de beoordeling dient in de eerste plaats te worden vastgesteld welke afspraken tussen partijen van kracht waren.

Partijen verschillen van mening over de inhoud van de opdracht en in het bijzonder over de vraag welke voorwaarden daarop van toepassing zijn. Voorts hebben partijen tegengestelde standpunten ingenomen over de vraag wat onder meerwerk wordt verstaan.

5.2 Uitgangspunt is het Aanbestedingsdocument van eiseres. Het vormt de basis van de door eiseres aan verweerster verleende opdracht.

In de offerte die verweerster op 5 april 2013 heeft uitgebracht heeft zij de inhoud van het Aanbestedingsdocument uitdrukkelijk aanvaard (pag. 14 offerte).

5.3 Het voorgaande brengt mee dat eiseres zich in beginsel terecht beroept op haar Algemene Inkoopvoorwaarden, nu deze in het Aanbestedingsdocument uitdrukkelijk van toepassing zijn verklaard. Ook geldt in beginsel dat verweerster door de aanvaarding van het Aanbestedingsdocument de daarin vervatte voorwaarde heeft aanvaard, waarin staat dat de Algemene Levensvoorwaarden en andere voorwaarden van de inschrijver expliciet zijn uitgesloten.

De Raad is van oordeel dat de condities en voorwaarden van het Aanbestedingsdocument zich qua geldigheid uitstrekken over de gehele duur van de opdracht, die is aangegaan met ingang van het boekjaar 2013 en is geëindigd met het controleren van de jaarrekening 2016.

5.4 Verweerster heeft een beroep gedaan op de opdrachtbevestiging die voor het boekjaar 2016 aan eiseres is gestuurd en die door eiseres voor akkoord is ondertekend. Daarin zijn volgens

verweerster, naast bepalingen over het honorarium, de Algemene Voorwaarden Dienstverlening van verweerster van toepassing verklaard.

Daarmee hebben, zo begrijpt de Raad het verweer, de algemene voorwaarden van verweerster voorrang gekregen boven de Algemene Inkoopvoorwaarden van eiseres.

5.5 De Raad volgt verweerster niet in dat verweer.

Verweerster heeft met de opdrachtbevestiging voor het boekjaar 2016 invulling gegeven aan haar plicht als accountant om per boekjaar de opdracht te (her)bevestigen. In deze opdrachtbevestiging is echter geen afstand genomen van de condities en voorwaarden van het Aanbestedingsdocument. Dat lag ook niet in de rede, omdat het Aanbestedingsdocument betrekking heeft op de gehele duur van de opdracht, die maximaal vier boekjaren omvat.

De omstandigheid dat in de opdrachtbevestiging de gebruikelijke toepasselijkverklaring van de algemene voorwaarden van de opdrachtnemer is opgenomen doet hieraan niet af. Verweerster heeft immers vooraf expliciet ingestemd met de conditie dat de Algemene Inkoopvoorwaarden van eiseres van toepassing waren en heeft ook ingestemd met de in het Aanbestedingsdocument vervatte clausule dat van toepassingverklaring van eigen algemene voorwaarden (van de opdrachtnemer) de inschrijving ongeldig maakt. De Raad is hierom van oordeel dat, in de omstandigheden van het geval, de toepasselijkverklaring van de Algemene Voorwaarden Dienstverlening van verweerster niet de werkelijke wilsovereenstemming tussen partijen weergeeft.

Daarenboven geldt dat eiseres zich terecht beroept op het bepaalde in artikel 6:225 lid 3 BW. De bevestiging van aanvaarding van de opdracht voor het boekjaar 2016 bevat weliswaar een toepasselijkverklaring van de algemene voorwaarden van verweerster, maar gesteld noch gebleken is dat daarbij de toepasselijkheid van de Algemene Inkoopvoorwaarden van eiseres uitdrukkelijk van de hand is gewezen.

5.6 De Raad dient vervolgens te bepalen wat in de contractuele relatie tussen partijen onder meerwerk moet worden verstaan. Eiseres heeft zich beroepen op de clausule in haar Algemene Inkoopvoorwaarden, in het bijzonder artikel 17. Daar is bepaald dat de contractant (in casu: verweerster) de overeenkomst zal uitvoeren tegen de in zijn offerte genoemde prijzen en voorts dat meerwerk door de contractant slechts in behandeling zal worden genomen indien deze tijdig is gemeld (na constatering en voor realisatie) en nadat de inhoud en het budget schriftelijk zijn overeengekomen met eiseres. Daarnaast is in het Aanbestedingsdocument zelf (in par. 4.1.3.3) bepaald dat werkzaamheden die niet vallen binnen het geoffreerde bedrag voor de jaarrekeningcontrole niet worden gefactureerd tenzij hierover vooraf overeenstemming is bereikt.

Eiseres stelt zich op het standpunt dat de overschrijding van het in de opdrachtbevestiging voor het boekjaar 2016 vermelde bedrag geldt als meerwerk, waartoe zij geen instemming vooraf heeft verleend.

- 5.7 Verweerster heeft aangevoerd dat de uitvoering van de opdracht niet tot meerwerk heeft geleid. Daartoe heeft zij gesteld dat het in de opdrachtbevestiging vermelde bedrag van € 103.000,-- de verwachte kosten voor de door haar te verrichten controlewerkzaamheden betrof en dat zij die werkzaamheden, en geen andere, heeft uitgevoerd. Verweerster heeft deze stelling betrokken in samenhang met de stelling dat in de opdrachtbevestiging een inschatting is vermeld van de bedragen die zij verwachtte in rekening te zullen brengen voor haar controlewerkzaamheden en dat er uit de opdrachtbevestiging ook expliciet volgt onder welke omstandigheden de facturen van verweerster mogelijk hoger zouden uitvallen dan het in de opdrachtbevestiging geschatte bedrag.
- In dit verband heeft verweerster ook verwezen naar haar algemene voorwaarden, waarin volgens haar niet de voorwaarde is gesteld dat eventueel meerwerk slechts zal mogen worden verricht na (schriftelijke) toestemming van eiseres.
- 5.8 De Raad volgt verweerster niet in haar uitleg van meerwerk die erop neerkomt dat daarvan alleen sprake is indien andere werkzaamheden dan de overeengekomene worden verricht. Verweerster heeft de term meerwerk zelf in haar communicatie met eiseres gebezigd. Zo heeft verweerster in haar e-mail van 2 december 2016 aan eiseres bevestigd dat afgesproken is dat verweerster geen meerwerk zal verrichten zonder toestemming vooraf. De e-mail betreft een bevestiging van een bespreking over het prijsvoorstel 2016 van verweerster. De vermelding dat is afgesproken dat geen meerwerk wordt verricht zonder toestemming vooraf is opgenomen onder het hoofdje "Voorstel inzicht in uitputting budget". De afspraak over meerwerk is aldus betrokken op de uitputting van het budget.
- Verder is in de e-mail van 5 juli 2017 van verweerster vermeld dat zij die dag zal komen met een opzet voor het meerwerk.
- Gelet op het feit dat de opdracht van verweerster kortweg betrof het verrichten van de controle van de jaarrekening 2016 kunnen de uitingen van verweerster niet anders worden uitgelegd dan dat zij onder meerwerk verstaat dat zij meer werkzaamheden zou verrichten en dus hogere kosten in rekening zou brengen dan de kosten (het budget) welke zij had vermeld in de opdrachtbevestiging.
- Deze uitleg sluit aan bij de aangehaalde bepalingen in het Aanbestedingsdocument en de Algemene Inkoop Voorwaarden, waar is bepaald dat werkzaamheden die niet vallen binnen het geoffreerde bedrag, niet worden gefactureerd tenzij daarover vooraf overeenstemming is bereikt. In artikel 17 Algemene Inkoopvoorwaarden is meerwerk gekoppeld aan de in de offerte genoemde prijzen.
- 5.9 Het voorgaande leidt tot de slotsom dat, in de contractuele relatie tussen partijen, voor het boekjaar 2016 als meerwerk werd beschouwd hetgeen aan werkzaamheden en kosten zou uitstijgen boven het in de opdrachtbevestiging vermelde bedrag van € 103.000,--.

- 5.10 In verband met dit laatste kan in het midden blijven dat verweerster heeft aangevoerd dat het in haar opdrachtbevestiging vermelde bedrag een streefbedrag is of dat het een inschatting was van de bedragen die zij verwachtte in rekening te zullen brengen voor de controlewerkzaamheden.
- Gelet op hetgeen partijen met elkaar besproken hebben, beschouwden zij het door verweerster opgegeven bedrag als budget dat kon worden uitgeput, waarna van meerwerk sprake zou zijn indien de werkzaamheden dan nog niet voltooid waren.
- 5.11 Ten overvloede overweegt de Raad dat zij, ingeval van toepasselijkheid van de algemene voorwaarden van verweerster, niet tot een ander oordeel zou zijn gekomen.
- In de algemene voorwaarden van verweerster zou dan van belang zijn de bepaling (artikel 3e) waarin staat dat iedere begroting voor diensten is gebaseerd op een inschatting van de omvang van de te verrichten werkzaamheden en dat, tenzij in de opdrachtbevestiging anders is overeengekomen, een begroting zal worden aangepast bijvoorbeeld wanneer de diensten complexer blijken te zijn of meer tijd kosten dan verwacht. De algemene voorwaarden regelen dus expliciet de aanpassing van een begroting in een dergelijke situatie.
- 5.12 Vervolgens dient de kernvraag in dit geding te worden beantwoord, te weten of verweerster gerechtigd is de facturen te sturen zoals zij heeft gedaan, welke facturen zijn vermeld bij randnummer 2.17. Daartoe overweegt de Raad als volgt.
- 5.13 Beide partijen hebben, zoals volgt uit hetgeen hiervoor bij randnummers 3.2 en 4.2 is vermeld, hun argumenten aangedragen waarom zij menen dat de overschrijding van het budget geheel dan wel in belangrijke mate aan de ander te wijten is.
- Eiseres heeft als meest verstrekkende argument aangevoerd dat verweerster geen toestemming heeft gevraagd of verkregen voor het verrichten van meerwerk waarmee een overschrijding van het budget met € 110.000,- is gemoeid.
- Tegenover het argument van eiseres heeft verweerster aangevoerd dat zij eiseres tijdens de uitvoering van de werkzaamheden (herhaaldelijk) heeft geïnformeerd over de door haar geconstateerde gebreken in de aangeleverde informatie en de problemen waartoe dit voor de controle leidde. Volgens verweerster kon eiseres daaruit opmaken dat de kosten hoger zouden uitvallen dan het in de opdrachtbevestiging geschatte bedrag.
- Uit geen van de in het geding gebrachte stukken blijkt echter dat verweerster tijdens de uitvoering van de opdracht de uitputting van het budget bij eiseres ter sprake heeft gebracht.
- In de brief van 18 april 2017, hiervoor genoemd, heeft verweerster gewezen op omstandigheden waardoor er risico's waren voor een niet tijdige aanlevering van de controleverklaring over de jaarstukken aan de Raad. Verweerster verzocht daarin om een robuustere aanlevering van jaarstukken en onderbouwingen dan voorheen. In de eveneens hiervoor vermelde brief van

9 juni 2017 heeft verweerster gewezen op omstandigheden waardoor zij vertraging in haar proces had opgelopen. Zij deed een voorstel voor herplanning van de afgifte van de controleverklaring in verband met de deadline van 15 juli 2017. In geen van deze berichten zijn oplopende kosten of uitputting van het budget ter sprake gebracht. Ook na de hierboven aangehaalde e-mail van 5 juli 2017, waarin verweerster aankondigt met een opzet voor het meerwerk te zullen komen, is het meerwerk niet nader ter sprake gebracht. Gesteld noch gebleken is dat verweerster een aangepaste begroting of berekening van geschat meerwerk ter goedkeuring aan eiseres heeft voorgelegd.

Gelet op de afspraken tussen partijen, zowel neergelegd in het Aanbestedingsdocument als bijvoorbeeld in de bevestigingsmail van 2 december 2016, had het op de weg van verweerster gelegen om de uitputting van het budget en dus het aanstaand verrichten van meerwerk expliciet aan eiseres ter bespreking voor te leggen en haar instemming daarop te vragen. Verweerster heeft dat nagelaten.

Het ter sprake brengen van het meerwerk c.q. een aangepaste begroting lag te meer in de rede omdat het hier niet ging om een relatief geringe overschrijding van het budget, maar een zeer aanzienlijke. Uit de cijfers blijkt immers dat verweerster bijna het dubbele heeft gedeclareerd ten opzichte van het in de opdrachtbevestiging vermelde bedrag. Dit blijkt ook op andere wijze. Bij de begroting van het bedrag in de opdrachtbevestiging was verweerster uitgegaan van 755 uur, terwijl uiteindelijk 1.621 uur zijn gedeclareerd.

De conclusie is dat over het verrichten van meerwerk geen overeenstemming tussen partijen is bereikt, met andere woorden, dat verweerster meerwerk heeft verricht zonder instemming van eiseres.

- 5.14 Verweerster heeft ook aangevoerd dat een beroep van eiseres op het ontbreken van toestemming voor het verrichten van meerwerk in de gegeven omstandigheden in strijd met de redelijkheid en billijkheid is. Zij heeft daartoe in het verweerschrift (randnummer 68) een aantal omstandigheden genoemd. Zo heeft verweerster aangevoerd dat eiseres uit de mededelingen van verweerster over de problemen in de voortgang, de inefficiënte wijze van aanleveren van informatie en geconstateerde fouten in de conceptstukken redelijkerwijs had kunnen afleiden dat verweerster meer zou declareren dan ten tijde van de opdrachtbevestiging werd verwacht. Ook heeft verweerster gewezen op de strakke deadlines waarmee zij in het kader van de controle te maken had, waardoor zij redelijkerwijs niet kon wachten op goedkeuring van eiseres voor het verrichten van meerwerk.
- 5.15 Op grond van artikel 6:248 BW geldt dat een tussen partijen als gevolg van hun overeenkomst geldende regel niet van toepassing is voor zover dit in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

5.16 Bij de beoordeling acht de Raad het volgende van belang.

Uit het dossier blijkt dat de kostenstijgingen sedert het aangaan van de opdracht al in de eerste jaren onderwerp van discussie tussen partijen zijn geweest. Zo blijkt dat in de opdrachtbevestiging voor de controle van het boekjaar 2015 een bedrag van € 53.750,-- was vermeld, terwijl over dat jaar een aanzienlijk bedrag aan meerkosten in rekening is gebracht. Volgens verweerster is € 134.000,-- in rekening gebracht. Daarover is discussie ontstaan, waarbij van de zijde van eiseres is overgebracht dat de gemeenteraad ontstemd was over de wijze waarop de facturering was verlopen. In de discussie over een compromis over de meerkosten over het boekjaar 2015 is door eiseres de voorwaarde gesteld dat er een duidelijke en gespecificeerde offerte voor het boekjaar 2016 zou komen.

Blijkens de e-mail van verweerster van 2 december 2016 is die offerte op 1 december 2016 besproken. Uit de bevestiging van de bespreking blijkt dat de verschillen ten opzichte van het prijsvoorstel voor 2015 zijn besproken en dat gesproken is over mogelijkheden voor verweerster om eiseres meer handvatten te kunnen geven om de uitputting van het budget te kunnen volgen. Het in de bespreking door verweerster aangekondigde voorstel daartoe is neergelegd in de e-mail van 2 december 2016. Zoals hiervoor al is vermeld heeft verweerster bij haar voorstel tot het bieden van inzicht in uitputting van het budget uitdrukkelijk bevestigd dat was afgesproken dat er geen meerwerk zou worden verricht zonder toestemming vooraf.

Tegen deze achtergrond is de opdrachtbevestiging voor het boekjaar 2016 tot stand gekomen.

Uit de gang van zaken blijkt dat verweerster zich bewust was van het belang voor eiseres om de uitputting van het budget te bewaken, om welke reden is afgesproken dat geen meerwerk zou worden verricht zonder toestemming vooraf.

De Raad kent bij de beoordeling van het beroep op redelijkheid en billijkheid ook enig gewicht toe aan de omstandigheid dat verweerster haar declaraties, naar aanleiding van verzoeken van eiseres, niet heeft gespecificeerd op een wijze die goed inzicht kan verschaffen in de verrichte werkzaamheden. In de e-mail van 2 december 2016 heeft verweerster gesteld dat het voor haar teamleden niet werkbaar is om een accurate tijdsbesteding op circa 8 werkcodes bij te houden. In de praktijk gebruikte verweerster er slechts vier en zij stelde in de e-mail voor deze uit te breiden naar acht werksoorten. Deze specificatie is achteraf niet verstrekt. Naar aanleiding van verzoeken van eiseres heeft verweerster volstaan met toezending van een overzicht van gemaakte uren (totalen) per persoon (e-mail van 11 augustus 2017).

5.17 Alles overwegende brengt de gang van zaken naar het oordeel van de Raad mee dat het beroep van eiseres op het ontbreken van instemming voor het verrichten van meerwerk naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet onaanvaardbaar is.

Aan verweerster kan worden toegegeven dat zij regelmatig heeft signaleerd dat de voortgang van de werkzaamheden werd bemoeilijkt door fouten of vertragingen in de aanlevering van informatie. Ook is het de Raad duidelijk geworden dat verweerster, zeker in de laatste fa-

se, alles op alles heeft gezet om de voor eiseres geldende deadline te halen. Het behalen van die deadline was echter een verantwoordelijkheid van eiseres als gemeente. Verweerster heeft wat dat betreft geen resultaatverplichting op zich genomen.

Het lag in de gegeven omstandigheden op de weg van verweerster om de uitputting van het budget en het ontstaan van meerkosten uitdrukkelijk bij eiseres ter sprake te stellen en daaromtrent afspraken te maken. Verweerster heeft nagelaten.

Overigens merkt de Raad op dat uit de cijfers blijkt dat eiseres een zekere overschrijding van het budget heeft geaccepteerd.

Van het totaal gedeclareerde bedrag ad € 225.916,75 (vgl. randnummer 2.17) heeft eiseres € 123.688,75 betaald. Zij heeft daarmee ten opzichte van de opdrachtbevestiging € 14.988,75 (excl. BTW) meer betaald.

- 5.18 Het voorgaande leidt tot de slotsom dat het bedrag van de onbetaald gebleven declaraties door verweerster is gedeclareerd zonder dat daartoe hetzij vooraf hetzij achteraf overeenstemming is bereikt. Vaststaat dat het gaat om een bedrag dat in zijn geheel uitgaat boven de in de opdrachtbevestiging van december 2016 vermelde bedragen. De overeenkomst tussen partijen brengt mee dat, wegens het ontbreken van wederzijdse instemming, verweerster niet gerechtigd was de betreffende bedragen in rekening te stellen. Dit betekent dat de vordering van eiseres zal worden toegewezen. In verband hiermee zal de tegenvordering worden afgewezen.
- 5.19 De Raad stelt de procedurekosten definitief vast op € 3.000,--. Bepaald zal worden dat de procedurekosten ten laste van verweerster komen als in het ongelijk gestelde partij. Daarbij zal worden bepaald dat verweerster dit bedrag aan eiseres dient te voldoen, daar eiseres het bedrag in depot heeft gestort.
- 5.20 Eiseres heeft het in geschil zijnde bedrag van € 123.695,88 in depot gestort. Bepaald zal worden dat dit bedrag aan eiseres zal worden betaald.
- 5.21 Deze beslissing berust op de artikelen 5, 20 en 21 van de Verordening op de Raad voor Geschillen.

6. BESLISSING

De Raad voor Geschillen van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants:

- wijst van vordering van eiseres toe en bepaalt dat eiseres niet gehouden is het bedrag ad € 123.695,88 (incl. BTW) aan onbetaalde declaraties aan verweerster te voldoen;

- bepaalt dat de procedurekosten ten bedrage van € 3.000,-- ten laste van verweerster komen en veroordeelt verweerster om dit bedrag binnen 14 dagen na de verzending van deze beslissing aan eiseres te voldoen;
- bepaalt dat het in depot gestorte bedrag ad € 123.695,88 aan eiseres zal worden betaald;
- wijst de tegenvordering af.

Aldus gewezen door mr. G.P. van Ham, voorzitter, drs. W.F. Merkus RA en E.J. Siebers RA, leden, in tegenwoordigheid van mr. P. Rijpstra, secretaris, en door de voorzitter en de secretaris ondertekend op 24 oktober 2018.

secretaris

voorzitter